

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.594/2023/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Tuba István Krisztián, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Kardos Andrea, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. április 9.
Az ügy tárgya: kifosztás büntette és más bűncselekmény
Terhelt(ek): Terhelt1 és társa (Terhelt1 I. rendű terhelt)

Elsőfok: Soproni Járásbíróság, B.146/2019/173., ítélet, tárgyalás,
2021. május 17.
Másodfok: Győri Törvényszék, 4.Bf.206/2021/12., ítélet, tárgyalás,
2022. január 18.

Az indítvány előterjesztője: I. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a kifosztás büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben Terhelt1 I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati

indítványt elbírálva a Soproni Járásbíróság B.146/2019/173. számú és a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bf.206/2021/12. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Soproni Járásbíróság a 2021. május 17. napján meghozott B.146/2019/173. számú ítéletében Terhelt1 I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli, bünszövetségben elkövetett kifosztás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 366. § (1) bekezdés c) pont és (2) bekezdés c) pont], valamint 2 rendbeli kifosztás büntetében [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont]. Ezért őt – mint különös visszaesőt, halmazati büntetésül – 7 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre, 3 év közúti járművezetéstől eltiltásra és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy az I. rendű terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra. Az I. rendű terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt a szabadságvesztés büntetés tartamába beszámítani rendelte. Rendelkezett az I. rendű terhelt által a magánfelek részére fizetendő kártérítésről, a lefoglalt bűnjelekről, az illeték és a bűnügyi költség viseléséről is.

[2] A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. január 18. napján kihirdetett 4.Bf.206/2021/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, az I. rendű terhelt kifosztás büntetéként értékelt cselekményeit egyrendbeli bűnsegédként, bünszövetségben elkövetett kifosztás büntetéként [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés c) pont] és egyrendbeli, társtettesként, bünszövetségben elkövetett kifosztás büntetéként [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés c) pont] minősítette. A terhelt által megfizetendő eljárási illeték összegét módosította; egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] A bíróság által megállapított (a másodfokú bíróság által kiegészített) tényállás a következő.

[4] Az I. rendű terhelt és ismeretlenül maradt társa bűncselekmények elkövetésében állapotok meg, majd helységbe és onnan helységbe utaztak, ahol az alábbi két bűncselekményt követték el.

[5] 1./ Terhelt1 I. rendű terhelt és ismeretlen társa, akik a rendszám1 forgalmi rendszámú VW Golf típusú gépkocsival érkeztek helységbe, 2019. január 29. napján 15 óra körüli időben, megtévesztéssel, rezsicsökkentésből származó pénzösszeg kifizetésének ürügyével bekéredztek sértett1 (1933-as születésű) sértett cím17 alatti lakásába, ahol az egyikük 28.000 forintot a konyhaasztalra téve arra kérte a sértettet, hogy 20.000 forintos címletű bankjegyeket mutasson a bankjegyek sorszámanak ellenőrzése céljából. A kérésnek eleget téve a sértett két alkalommal is átment a lakás egyik szobájába 20.000 forintos címletű bankjegyekért, majd ezt követően, miközben a sértett figyelmét elterelő személy egy dokumentumszerű iratot töltetett ki a sértettel, a másik személy a sértett megtakarított pénzét tároló szobából, a sértett által „adategyeztetésre” át nem vitt 5 db 20.000 forintos és 10 db

1.000 forintos bankjegyet magához vette, majd az I. rendű terhelt és társa a lakásból, a 28.000 forintot is magukhoz véve távozott. A bűncselekménnyel okozott kár nem térült meg.

[6] 2./ Terhelt1 I. rendű terhelt és ismeretlen társa, az előző pontban írt bűncselekmény elkövetését követően, a rendszám1 forgalmi rendszámú, VW Golf típusú gépkocsival helység1be mentek, ahol másnap, 2019. január 30. napján 10 óra és 11 óra közötti időben, magukat a nyugdíjfolyósító alkalmazottainak kiadva, nyugdíjkiegészítés kifizetésére hivatkozva bekéredzkedtek sértett3 (1937-es születésű) sértett cím18 alatti lakásába, majd a konyhában pénzváltást színlelve elterelték a sértett figyelmét, és eltulajdonították a szobában lévő ruhák között elrejtett 199.000 forint készpénzt. A bűncselekménnyel okozott kár nem térült meg.

[7] 3./ Terhelt1 I. rendű terhelt 2019. február 25. napján 15 óra körüli időben megtévesztéssel, nyugdíjkiegészítés kifizetésének ürügyével bekéredzkedett tanú4 (1936-os születésű) sértett cím19 alatti lakásába, majd a konyhaasztalra téve 2 db 2.000 forintos és 1 db 500 forintos címletű bankjegyet, arra kérte a sértettet, hogy a megtakarított pénzét, a sorsszámok ellenőrzése érdekében vegye elő.

[8] A sértett átadott Terhelt1 I. rendű terheltnek 200.000 forint készpénzt, aki mintegy 3-5 percig „vizsgálgatta” a bankjegyeket, majd közölte, hogy át kell mennie a szomszédba. A sértett csak Terhelt1 I. rendű terhelt távozása után vette észre, hogy az I. rendű terhelt az összes pénzt magával vitte. A bűncselekménnyel okozott kár nem térült meg.

[9] 4./ Terhelt1 I. rendű terhelt és terhelt2 II. rendű terhelt 2019. február 27. napján 9 óra és 9 óra 15 perc közötti időben, rezsicsökkentésből származó pénz visszaadásának ürügyén bejutottak sértett2 (1935-ös születésű) sértett cím20 alatti lakásába, ahová először terhelt2 II. rendű terhelt ment be, majd a konyhaasztalra téve 2 db 10.000 forintos, 2 db 1.000 forintos és 1 db 2.000 forintos címletű bankjegyet, arra kérte a sértettet, hogy – regisztrálás érdekében – hozzon egy 10.000 forintos vagy 20.000 forintos bankjegyet.

[10] A sértett a kérésnek eleget téve a szobából áthozott egy 10.000 forintos bankjegyet, eközben bejött a lakásba Terhelt1 I. rendű terhelt, aki kihasználva azt, hogy a sértett és az 1932-es születésű, mozgásában korlátozott férje a konyhában iratok kitöltésével volt elfoglalva, a szobában található szekrényből eltulajdonított 380.000 forint készpénzt. A terheltek az asztalra kirakott 24.000 forintot a helyszínen hagyták, azt a nyomozó hatóság az eljárás során lefoglalta. A bűncselekménnyel okozott kár nem térült meg.

[11] A Kúria a történeti tényállás részének tekintette az elsőfokú bíróság ítéletének [78] bekezdésében foglalt ténymegállapításait is. E szerint az I. rendű terhelt és társai a bűncselekmény felismerésére idős koruknál fogva korlátozottan képes személyektől tulajdonítottak el készpénzt, az I. rendű terhelt és társai kifejezetten a sértettek idős korából fakadó figyelmetlenségét, óvatlanságát használták ki, azt, hogy koruk korlátozta őket abban, hogy az I. rendű terhelt és társai által előidézett váratlan helyzetet nyomban átlássák, illetve felfigyeljenek arra, hogy a lakásukban tartózkodó személyek magatartása kizárólag a bűncselekmény leplezését, a figyelmük elterelését szolgálja.

[12] II. A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával szemben az I. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, amelyben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja és b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálati okra hivatkozott. Elsődlegesen indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg, és az I. rendű terhelt 1. és 2. tényállási pontban írt cselekményeit – az egyes kárösszegekhez igazodó minősítéssel – a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás vétségének, de legfeljebb a (3) bekezdés b) pontja szerinti csalás büntettének minősítse, és eszerint szabjon ki büntetést. Másodlagosan azt indítványozta, hogy a Kúria az I. rendű terhelt cselekményeit

minősítse a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző kifosztás büntettének, szintén a kiszabott szabadságvesztés büntetés enyhítése mellett.

[13] Elsődleges indítványa indokolása szerint a bíróságok nem vizsgálták, hogy az egyes tényállások sértettjei valóban a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak megfeleltek-e. A BH 2020.169. számú eseti döntésre utalva kifejtette, hogy a védekezésre képtelen személy és a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy nem ugyanaz a fogalom. Előadta, hogy pusztán a sértettek életkorából nem vonható le az a következtetés, hogy a sértettek e minőségnek megfeleltek, az eljáró bíróságok ezt nem bizonyították kétséget kizáróan, az in dubio pro reo elve értelmében pedig csak a terhelte nézve kedvezőbb értékelés jöhet szóba, amely pedig a csalás tényállásának megállapítását kell, hogy eredményezze.

[14] Másodlagos indítványa indokolása körében előadta, hogy alaptalan, így jogsértő volt a bünszövetség, mint minősítő körülmény megállapítása az 1. és 2. tényállás vonatkozásában. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok az irányadó tényállásból – a dogmatikai feltételek hiánya és az ítéleti tényállás 4. pontja alapján megállapíthatóan – tévesen következtettek a bünszövetségben történt elkövetésre, a cselekmények legfeljebb a kifosztás büntettének alapesetét valósították meg. A IV. számú Büntető Elvi Döntésre is hivatkozva hangsúlyozta, hogy a bünszövetségben elkövetett bűncselekmény tettese csak az lehet, aki a bünszövetség létezését is ismerve, egészben vagy részben megvalósítja a konkrét bűncselekmény törvényi tényállását; az a körülmény, hogy a tettesek egymás tevékenységéről tudva, közösen követnek el bűncselekményeket, a társtettesi elkövetési módot alapozza meg, és nem azonos a bűncselekmények szervezett elkövetésével. Kifejtette, hogy a társtettesiséggel szemben a bünszövetségnél az elkövetők közötti megállapodás mindig előzetes, és több bűncselekmény elkövetésére irányul, az elkövető tudata pedig mindig átfogja, hogy magatartása szervezett bűnözésben való részvétel. Hangsúlyozta, hogy sem az 1., sem a 2. tényállási pont esetében nem derült fény a másik elkövető személyére, az 1. tényállási pontban írtak továbbá minden olyan konkrétumot nélkülöznek, melyre alapozva a pontos elkövetői magatartásra következtetést lehet vonni. Ezen felül az egyes tényállási pontokban eltérőek az elkövetési magatartások, emiatt nem lehet arra következtetni, hogy az I. rendű terhelt társa ugyanaz a személy lett volna.

[15] A védő szerint a terheltek „szereposztása” sem lehet érv a bünszövetség megállapításához, hiszen az I. rendű terhelt az egyik tényállásban bűnsegédként, a másikban társtettesként szerepel. Megítélése szerint nem volt alátámasztott sem a tervszerűség, sem az összehangoltság, ezt sem a NÚSZ-, sem a VÉDA adatok, sem a logika, sem a bizonyítási eljárás adatai nem igazolták. Álláspontja szerint a tényállásból még a társtettesiségre sem lehet következtetést levonni, abból legfeljebb az I. rendű terhelt bűnsegédi magatartása lehet megállapítható.

[16] A bűncselekmények minősítésének indítványozott megváltoztatása révén, a Btk. 79. § és 80. § (1) bekezdésében írt követelmények érvényesülése végett, a „kötelező középértékre”, továbbá a már feltárt súlyosító és enyhítő körülményekre, az enyhítő körülmények relatív túlsúlyára figyelemmel olyan tartamú szabadságvesztés büntetés kiszabását tartotta indokoltnak, amely a jelenlegi tartamnál jelentősen enyhébb, az az I. rendű terhelt által már eddig is letöltött szabadságvesztéssel gyakorlatilag kitöltöttnek tekinthető.

[17] A Legfőbb Ügyészség BF.723/2023/2. számú átiratában az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[18] Indokai szerint az irányadó tényállással ellentétes a védőnek az I. rendű terhelt ismeretlen társára vonatkozó hivatkozása. Hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényállás nem támadható, ezért nem foghatnak helyt a védő bizonyítékértékelést, mérlegelő tevékenységet, a tényállás megalapozottságát – ezáltal áttételesen a megállapított

tényállást – támadó hivatkozásai. Álláspontja szerint az elkövetőtárs személyének beazonosítása nem feltétele a társas bűnelkövetési forma – akár társtetteség, akár bünszövetség – megállapíthatóságának, az 1. és 2. tényállási pontban leírt elkövetési magatartások közötti részbeni különbözőség pedig szintén nem szolgál ténybeli alapul arra, hogy az I. rendű terhelt társa nem ugyanaz a személy lett volna a két bűncselekmény elkövetése során.

[19] Nem értett egyet a védőnek a sértettek bűncselekmény felismerésére, elhárítására való képességére vonatkozó kifogásával sem. Hangsúlyozta, hogy a tényállás részét képezik azon tények is, amelyek ítéletszerkesztési hiba miatt nem a történeti tényállás szövegrészben szerepelnek, így az elsőfokú bíróság ítéletének [78] bekezdésében foglalt ténymegállapítás kétségtelenül kiterjedt a sértetteknek a bűncselekmény felismerésére idős koruknál fogva való korlátozott képességére is. Megjegyezte azt is, hogy a hivatalos ügyintézés nyilvánvalóan színlelő terhelti magatartás kritika nélküli elfogadása is azt támasztja alá, hogy a sértettek nem voltak képesek átlátni a hivatalosnak tűnő eljárás színlelt voltát, abban nem voltak képesek meglátni a köztudomással összhangban nem álló eseményeket, amelyek pedig egy „szellemi erejének teljében lévő személyben” azonnal gyanakvást keltettek volna. A BH 1994.648. számú eseti döntést hivatkozva utalt arra, hogy a cselekmények nem minősülhetnek csalásnak, mert a megtévesztés a dolog elvételésének megkönnyítését szolgálta, nem pedig azt, hogy annak hatására maga a sértett rendelkezze a dolog átadásáról.

[20] Ezért indítványozta, hogy a Kúria a Soproni Járásbíróság B.146/2019/173. számú és a Győri Törvényszék 4.Bf.206/2021/12. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában tartsa fenn.

[21] Az I. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség indítványára tett észrevételében a felülvizsgálati indítványát változatlanul fenntartotta. A Legfőbb Ügyészség e körben kifejtett érvelésével szemben fenntartotta, hogy önmagában az elkövetés körülményeiből nem vonható le következtetés arra, hogy a körülmények „egy szellemi erejének teljében lévő személyben azonnal aggályt keltettek volna.”, ha ez így lenne, akkor az a tényállás megállapításánál a bíróságok elemző tevékenységének a mellőzését jelentené.

[22] **III.** A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa részben törvényben kizárt, részben alaptalan.

[23] 1. A Kúria a felülvizsgálati indítványt – a törvényben meghatározott kivétellel – tanácsulésen bírálja el [Be. 660. § (1) bekezdés]. A Kúria a felülvizsgálati indítványról nyilvános ülésen határoz, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozta, vagy ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja [Be. 660. § (2) bekezdés a), b) pont].

[24] A felülvizsgálati indítvány nem a terhelt terhére irányult, ezt meghaladóan pedig a tanács elnöke nem tartotta szükségesnek nyilvános ülés tartását. A Kúria ezért a felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulést tűzött ki, és a megtámadott határozatot a Be. 659. § (5) bekezdésének megfelelően, a felülvizsgálati indítványban foglalt ok alapján bírálta felül, emellett vizsgálta a Be. 659. § (6) bekezdése szerint az esetleges további eljárási szabálysértéseket.

[25] A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, annak lefolytatására kizárólag a jogerős ügydöntő határozat egyes súlyos, a törvényben meghatározott jogi és nem pedig ténybeli – a tényállás megalapozottságát, a lefolytatott bizonyítást, a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységét érintő – hiányosságának orvoslására van helye. Felülvizsgálati indítvány lefolytatásának csak a törvényben meghatározott feltételek mellett, a törvényben meghatározott okokra történő hivatkozással, a

felülvizsgálati okok fennállása esetén van helye. A felülvizsgálati okok törvényben szabályozott köre nem bővíthető.

[26] A Be. 648. § a) és b) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt és eljárási szabálysértés miatt van helye.

[27] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja és b) pont ba) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét vagy a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[28] A Kúria megállapította, hogy a védő ténylegesen a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapította a felülvizsgálati indítványát, mivel – annak tartalma szerint – nem az I. rendű terhelt bűnösségét, hanem kizárólag a cselekmények minősítését támadta. E körbe tartozik az eltérő bűncselekmény (kifosztás helyett csalás bűncselekmény megállapítása) és a kifosztás büntette enyhébb, a bünszövetségben elkövetés mellőzésével történő minősítésének igénye is.

[29] Ugyanakkor a büntetőeljárási törvény – arra figyelemmel, hogy a felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat nem a jogerős ügydöntő határozat egyes ténybeli hiányosságainak orvoslására szolgál – a Be. 650. § (2) bekezdésében kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése ugyanezen okból úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[30] A tényállás támadásának tilalma azt jelenti, hogy felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a tényállásban szereplő ténymegállapítások nem támadhatók és nem vitathatók; ennél fogva a tényállás megalapozottsága, esetleges felderítetlensége, hiányossága, a benne lévő ténybeli következtetések helyessége nem támadható és nem vitatható. A tényállásban foglalt tényektől eltérő tények állítására, a lefolytatott bizonyítás támadására, a bizonyítási eljárás során elkövetett esetleges törvénysértésekre hivatkozással, a bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységének és a tényről tényre történő következtetések támadására felülvizsgálati indítvány nem alapozható. A jogkövetkeztetések helyessége ebből következően kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható (BH 2004.102.).

[31] A Kúria ítélezési gyakorlata szerint a jogerős ítélet tényállásához tartoznak mindazok, az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős történeti tények, amelyek az ítéletben megállapításra kerültek, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán esetlegesen nem a történeti tényállásban kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében (BH 2016.163.III., BH 2006.392.).

[32] Emellett abban is következetes az ítélezési gyakorlat, hogy a bíróság tényfelderítési kötelezettsége kiterjed minden, a büntetőjogi elbírálás szempontjából lényeges, releváns jelenségre. Az ennek eredményeként az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, hanem ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167. indokolási rész). A tudati tények vitatása a jogerős határozat által megállapított tényállás támadásának tekintendő, emiatt a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt (BH 2011.3. II.).

[33] 2. A Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerint a kifosztás büntettét követi el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett védekezésre képtelen, illetve a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személytől elvesz. A bűncselekmény minősített esete valósul meg, ha a kifosztást bűnszövetségben követik el [Btk. 366. § (2) bekezdés c) pont].

[34] Az irányadó tényállást illetően helyesen hivatkozott a Legfőbb Ügyészség arra, hogy az elsőfokú bíróság ítélete [78] bekezdésében tett ténymegállítások is a tényállás részei. Itt az elsőfokú bíróság – a történeti tényállás egyéb részeivel összhangban lévő – a terheltek és a sértettek tudattartalmára vonatkozó tényeket állapított meg, melyek rögzítése a tényállásban szükséges.

[35] A védő felülvizsgálati indítványának indokolása annyiban helyes alapon áll, hogy a kifosztás büntette Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont 2. fordulatában foglalt törvényi tényállási eleme a kialakult bírói gyakorlat szerint nem állapítható meg pusztán a sértettek idős korára tekintettel (BH 2020.169.).

[36] Az irányadó tényállás valamennyi pontjában utal a sértettek idős korára, a születési dátumuk megjelölésével. Megállapítható azonban az is, hogy a terheltek mind a négy esetben hasonló módon követték el a cselekményeket az idős személyek sérelmére. A módszer lényege az volt, hogy a sértettek érdekében álló eljárást színlelve arra vették rá őket, hogy saját, otthon tartott készpénzüket vegyék elő. Ezzel pedig a készpénz jogtalan elvételének lehetőségét biztosították. Mindez önmagában valószínűsíti a terheltek dologelvételre irányuló, a megfelelően megválasztott sértettek idős korából adódó könnyebb megtéveszthetőségén alapuló elkövetési módot.

[37] Ezen túl, az elsőfokú bíróság ítélete [78] bekezdésében egyrészt tényszerűen megállapította, hogy az I. rendű terhelt (és társai) kifejezetten az idős sértettek figyelmetlenségét kívánták kihasználni, vagyis a sértettek kiválasztásának (az elkövetés megkezdésének) ez volt az alapja. E – célzatra is utaló – tudati tény a cselekmény lefolyásával és az egyéb körülményekkel (cselekmények száma, előzetes megállapodás ténye) összhangban áll, ebből következően a felülvizsgálati eljárásban eredményesen nem vitatható.

[38] Másrészt a tudatállapotra vonatkozó tényt állapított meg a sértettek vonatkozásában is. E szerint a sértetteket az életkoruk korlátozta a terheltek által előidézett váratlan élethelyzet helyes értékelésében, vagyis a terheltek valódi, bűnös szándékának felismerésében. A bíróság ezen megállapítása – ahogy arra a Kúria már utalt – a felülvizsgálati eljárásban nem támadható tényállás részét képezi, ekként szintén nem vitatható. A kifosztás büntette esetében pedig éppen a sértettek ezen tulajdonsága a lopásnál súlyosabb megítélés és minősítés alapja és indoka. Ezért e megállapítás egyúttal a jogi értékelés szempontjából is jelentős. A jelen ügyben tehát a kifosztás Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont 2. fordulatában foglalt törvényi tényállási elemei maradéktalanul megállapíthatók.

[39] A felülvizsgálati indítványnak a csalás törvényi tényállására [Btk. 371. § (1) bekezdés] vonatkozó érvelésére tekintettel a Kúria rámutat következőkre.

[40] A két bűncselekmény közötti elhatárolás alapja, hogy a törvényi tényállásaik eltérő elemeket tartalmaznak. Az állandó bírói gyakorlat szerint nem csalás, hanem lopás valósul meg, ha a megtévesztés a dolog elvételének a megkönnyítését szolgálja, és a megtévesztés hatására nem maga a sértett rendelkezik a vagyontárgy átadásáról (BH 1994.648.I.). Más szóval – ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is helyesen utalt – csalásként a cselekmény akkor minősülhet, ha a dolgot, a tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás hatására a sértett adja át az elkövetőnek, vagy más személynek.

[41] Ezen okfejtés irányadó a kifosztás vonatkozásában is, tekintettel arra, hogy az elvétel, mint elkövetési magatartása a lopás és a sikkasztás bűncselekmény közös eleme. A lopás

[Btk. 370. § (1) bekezdés] és a kifosztás bűncselekmény elkövetési magatartása tehát egyaránt az elvétel, egyik esetben sem a sértett adja át a bűncselekmény elkövetési tárgyát (jelen esetben készpénzt). A súlyosabban minősülő kifosztás büntetett a lopástól pedig az határolja el, hogy az elvételt elszenvedő passzív alany speciális, a törvény által meghatározott (tudat)állapotban van a dolog elvételekor. A Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont 2. fordulata szerinti elkövetési mód is tehát a sértett olyan tulajdonságán alapul, amely megkönnyíti a megtévesztését az – általában észrevétlen – elvétel érdekében. A sértett e tulajdonsága pedig az elkövető előtt, még a dolog elvételét megelőzően, a személyes kapcsolatba lépés során egyértelműen felismerhetővé válik. Ezen elkövetési mód lopás bűncselekményétől való jogalkotói megkülönböztetése tehát a sértett azon speciális tulajdonságán alapul, amely az elkövetést megkönnyíti, egyben a cselekmény nagyobb társadalomra veszélyességét, erkölcsileg fokozottabban elítélendő voltát is kifejezi.

[42] Megjegyzi a Kúria, hogy nincs jelentősége annak, hogy a dologelvétel a sértett testi őrizetéből vagy közvetlen közeléből történik, ez nem eredményezi a cselekmény enyhébb minősülését. A döntő az, hogy a bűncselekmény megvalósítását a sértett állapota teszi-e lehetővé, vagy legalábbis jelentős mértékben megkönnyíti-e (BH 2018.160.).

[43] A kifosztás elkövetője tettesként az, aki a dolgot vagy dolgokat elveszi, vagyis a birtokállapotot megváltoztatja, mivel törvényi tényállási elemet ő valósít meg. Aki ennek érdekében a sértett figyelmének elterelésével segíti, de a dolgok elvételében nem működik közre, a bűncselekmény Btk. 14. § (2) bekezdése szerinti bűnsegéde. Amennyiben a lefolytatott bizonyítás alapján nem állapítható meg, hogy az együttesen fellépő két elkövető közül melyikük szerepe volt a figyelemlekötés, és melyikük vette el jogellenesen a dolgot, egyikük tettesi elkövetői minősége sem állapítható meg.

[44] Éppen ez jellemzi az 1. tényállási pontban foglalt cselekményt. A tényállás szerint ugyanis az I. rendű terhelt és ismeretlen társa – egymás tevékenységét kiegészítve – követték el a cselekményt, azonban a sértettet „egyikük” foglalta le, míg a „másik személy” a szobában pénzt vett magához, majd – az általuk a sértettnek bemutatott 28.000 forintot is magukhoz véve – távoztak a lakásból. E tényállás alapján, a tettes kilétét illető kétséget – az in dubio pro reo elve szerint – a terhelt javára értékelve, a másodfokú bíróság helyesen minősítette az I. rendű terhelt cselekményét bűnsegédként elkövetett kifosztás büntettének.

[45] A felülvizsgálati indítvány tehát ebben a részében alaptalan.

[46] 3. A védő másodlagosan, szintén az I. rendű terhelt vonatkozásában megállapított bűncselekmény minősítését vitatva, arra hivatkozott, hogy a kifosztás minősített esete, a bűnszövetségben elkövetés [Btk. 366. § (2) bekezdés c) pont] nem állapítható meg.

[47] Érvelése azonban a tényállás támadhatatlanságának szabályába ütközik, mivel azt arra alapította, hogy az I. rendű terhelt két különböző tettestársával követte vagy követhette el az 1. és 2. tényállási pontban foglalt cselekményeket.

[48] A Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontjában foglalt értelmező rendelkezés szerint bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet.

[49] Nem vitásan ugyanazzal az elkövetőtárral egy bűncselekmény elkövetésében való megállapodás nem elegendő a bűnszövetség létrejöttéhez, mert a törvényi meghatározásból következően annak legalább két bűncselekményre kell vonatkoznia.

[50] Ugyanakkor az irányadó, a másodfokú bíróság által éppen e vonatkozásban kiegészített tényállás szerint az I. rendű terhelt és ismeretlenül maradt társa bűncselekmények elkövetésében állapodtak meg, majd helységbe és onnan helységbe utaztak, ahol két

bűncselekményt (1. és 2. tényállási pont) követtek el {másodfokú bíróság ítélete [16] bekezdés}.

[51] A másodfokú bíróság ítélete indokolásából sem következik más, minthogy az I. rendű terhelt ismeretlen társa ugyanaz a személy volt mindkét cselekmény során {másodfokú bíróság ítélete [30] bekezdés}. Mindez tetten érhető az elsőfokú bíróság indokolásában is {elsőfokú bíróság ítélete [80] bekezdés}. Vagyis ebben a kérdésben mind a jogerős ítélet tényállása, mind az indokolása egyértelmű, összhangban áll, és kétséget nem hagy afelől, hogy az I. rendű terhelt a két bűncselekmény elkövetését ugyanazzal a személlyel tervelte ki, és hajtotta végre.

[52] Annak pedig – szemben a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal – nincs jelentősége, hogy a tervezett vagy megvalósított elkövetői magatartások ugyanolyanok-e, ahogy annak sincs, ha a tettesi és bűnsegédi magatartások felcserélődnek az egyes elkövetések alkalmával. A bünszövetség lényege ugyanis a több bűncselekményre, bűnözésre vonatkozó előzetes megállapodás, amelynek eleve nem kell minden részletre kiterjednie (a bünszövetségről szóló IV. számú Büntető Elvi Döntés 1-3. pont).

[53] A bünszövetség megállapíthatóságának – a védői érveléssel ellentétben – nem akadálya az sem, hogy az egyik elkövető (az „ismeretlen társ”) kiléte az eljárás során nem nyert megállapítást (EBH 2015.B.14.II.).

[54] Mindezek miatt a felülvizsgálati indítvány ebben a részében – mivel a jogerős ítélettel megállapított tényállástól eltérő tényekre alapított – a törvényben kizárt.

[55] A Kúria a teljesség érdekében megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság helyes indokok mentén fejtette ki, hogy a jelen ügyben a bünszövetség mint minősítő körülmény megállapítható {másodfokú bíróság ítélete [30]-[33] bekezdés}. A szándékegységre vont következtetés alapja, hogy az irányadó tényállás kellő pontossággal rögzítse mind a tettesi cselekményt, mind a részesi magatartást, illetve megismerhetően tartalmazza a tettesi és részesi magatartás közötti kapcsolatot, illetve a szervezett elkövetés ismérveit. Ennek a jogerős ítéleti tényállás megfelel, a levont jogkövetkeztetés pedig helytálló.

[56] 4. A Kúria a Be. 659. § (6) bekezdése szerint a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be. A Kúria ilyen, a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt eljárási szabálysértést az első- és másodfokú bíróság eljárásában nem állapított meg.

[57] IV. Mindezekre tekintettel a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdésére figyelemmel a Soproni Járásbíróság B.146/2019/173. számú és a Győri Törvényszék 4.Bf.206/2021/12. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

[58] A Kúria az ügyben öttagú tanácsban járt el [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdés, a Kúria ügyelosztási rendje IV.6. pont].

[59] A végzés ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[60] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Tuba István Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró